

ÇANAKKALE'NİN TURİZM GELİŞİMİNDE KÜLTÜREL MİRAS DEĞERLERİ

Dilanur SAVAS

Yüksek Lisans Öğrencisi
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı
Yazar Bilgileri
ORCID:0000-0002-2526 9685
E-mail: dilanursavas@hotmail.com

Cemile ÖZDEMİR

Yüksek Lisans Öğrencisi,
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-6001-3159
Email: cemileozdemir10@gmail.com

CULTURAL HERITAGE VALUES IN ÇANAKKALE'S TOURISM DEVELOPMENT

ÖZET

Turizm, insanların devamlı yaşadıkları yerden belli bir süreliğine ayrılması; diğer bir ifade ile yer değiştirme hareketi olarak değerlendirilmektedir. Turizm yalnızca deniz, kum ve güneş üçlüsünden oluşan deniz turizmi olarak değerlendirilmemektedir. Turizm talebinin etkisi ile turizm olgusu birçok alt çeşide ayrılarak alternatif turizm çeşitleri ortaya çıkmıştır. Alternatif turizm çeşitlerinden biri olarak değerlendirilen kültürel miras; toplumların geçmişten bugüne biriktirdikleri değerler bütünüdür. Bu değerler toplumların geleceklerine yön vermektedir. Çanakkale ili dekültürel miras turizmi açısından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Bu çalışmada, Çanakkale ilinin bu potansiyeline değinilerek kültürel mirasın önemi vurgulanmış ve kültürel miras kapsamında Çanakkale ilinin değerleri üzerinde durulmuştur. Çalışmada, Çanakkale Şehitlik Abidesi, Aynalı Çarşı, Troia Antik Kenti, Parion Antik Kenti, Hamidiye Tabyası, Çimenlik Kalesi, Kilitbahir Kalesi, Seddülbahir Kalesi, Assos Antik Kenti, Bozcaada Kalesi, Çanakkale Deniz Müzesi, Çanakkale Saat Kulesi, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, Çanakkale Seramik Müzesi' ne yer verilmiştir. Bu kültürel miras değerleri Çanakkale ili için oldukça önem arz etmekle birlikte bölgenin turizm gelişimini de etkilemektedir. Çanakkale ilinin özellikle Birinci Dünya Savaşı ile anılan bir yer olması ve bünyesindeki Truva Antik kenti, Çanakkale Şehitleri Anıtı, Behramkale, Truva bölgesi, Kilitbahir Kalesi, Conk Bayırı, Mehmetçik Park Anıtı, Kemalyeri Yazıtı ve Aynalı Çarşı gibi kültürel mirası oluşturan unsurların varlığı Çanakkale'nin turizm gelişimini etkilemektedir. Çanakkale bölgesinin kültürel zenginliği, kültürel miras turizmi açısından düşünüldüğünde tüm bu miras değerleri Çanakkale ilinin sosyo-ekonomik yapısını etkilemektedir. Dolayısıyla, bölgenin kültürel unsurlarının iyi bilinmesi, tanıtımının yapılması, kültürel miras turizmine ve insanların ortak geçmişleri hakkında bilgi sahibi olmalarına katkı sağlayacaktır. Bu da Çanakkale'de kültürel miras turizmine olan çekiciliği arttıracaktır. Çalışmanın bu doğrultuda amacı; Çanakkale'de kültürel turizme katkı sağlayan kültürel mirasın önemini vurgulamaktır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, Turizm, Çanakkale.

ABSTRACT

Tourism is the separation of people from where they live for a certain period of time; In other words, it is considered as a displacement movement. Tourism is not considered as a marine tourism consisting only of sea, sand and sun trio. With the effect of tourism demand, the phenomenon of tourism has been divided into many sub-types and alternative tourism types have emerged. Cultural heritage considered as one of the alternative tourism types; it is a collection of values that societies accumulate from past to present. These values shape the future of societies. Çanakkale has a very rich potential in terms of cultural heritage tourism. In this study, the importance of cultural heritage was emphasized by mentioning this potential of Çanakkale. In the study, Çanakkale Martyr Monument, Aynalı Çarşı, Troia Ancient City, Parion Ancient City, Hamidiye Bastion, Çimenlik Castle, Kilitbahir Castle, Seddülbahir Castle, Assos Ancient City, Bozcaada Castle, Çanakkale Naval Museum, Çanakkale Clock Tower, Çanakkale Archeology Museum, Çanakkale Seramik The museum is described. These cultural heritage values are very important for Çanakkale, they also affect the tourism development of the region. Considering the cultural richness of Çanakkale region and cultural heritage tourism, all these heritage values affect the socio-economic structure of Çanakkale. Therefore, knowing and promoting the cultural elements of the region will contribute to cultural heritage tourism. Also, this will help people learn about their common history. In this way, it will increase the attractiveness of cultural heritage tourism in Çanakkale. The purpose of this study in this direction; To emphasize the importance of cultural heritage, which contributes to cultural tourism in Çanakkale.

Keywords: Cultural, Heritage, Tourism, Çanakkale.

GİRİŞ

Sürdürülebilir turizmin önemli öğelerinden kültürel miras, son yıllarda ulusal ve uluslararası boyutta önemlidir. Kültürel mirasın turizm hedefleri arasında müzeler, arkeolojik alanlar, tarihi yapılar, kültürel peyzajlar, endüstriyel miras, dini yapılar ve yerel kültür gelmektedir. Çanakkale de bu bağlamda sahip olduğu kültürel miras ile önem arz eden bir ildir (Yıldırım, 2017). Çanakkale M.Ö. 3000 yılından beri yerleşim yeri olarak kullanılmaktadır. Eski çağlardaki isimleriyle Dardanel ve Hellespontes olarak da anılan şehir birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Aynı zamanda tarihin en önemli olaylarından Truva Savaşları burada meydana gelmiştir. Çanakkale, Truva Savaşları ile şehri ziyaret edenlere kültür turizmi açısından birçok yer sunmaktadır. Çanakkale'nin bu kültürel mirasına; Aynalı Çarşı, Çimenlik Kalesi, Ermeni Kilisesi, Kent Müzesi, Saat Kulesi, Seramik Müzesi, Korfmann Kütüphanesi, Sinagog Havra, ÇTSO Çanakkale Evi, Çanakkale Arkeoloji Müzesi örnek olarak verilebilir (www.sehitliktrcanakkale.com).

Bu çalışmada, Çanakkale ilinin sahip olduğu kültürel mirasın yeri ve önemi hakkında literatür araştırması yapılmıştır. Araştırma alanı olarak, Çanakkale ili seçilmesindeki etken buradaki kültürel mirasın varlığıdır. Bu varlığın, bu çalışmayla birlikte bilinirliğinin daha da artacağı ve gelecek çalışmalar için bir altyapı oluşturacağı düşünülmektedir.

Kültürel Miras Kavramı

Kültürel miras kavramı, bir toplumun ortak geçmişini ele almaktadır. Kültürel miras, insanların tarih boyunca biriktirdikleri tecrübelerinin ve geleneklerinin devamlılığını ve bunların gelecekte şekillenmelerini sağlayan değerlerdir. Böylelikle, geçmişle bugün arasında bağlantı oluşturur (Kültürel Mirasın Korunması İsmep Rehber Kitapları, 2014).

Kültürel miras, aynı zamanda somut ve soyut değerlerin bütünü niteliğindedir. Tarihi kentler ve dokular, kültürel peyzajlar, anıtsal yapılar, arkeolojik alanlar, dil, gelenek, dans, müzik gibi değerler kültürel miras olarak ele alınır (Öksüz Kuşçuoğlu ve Taş, 2017).

Kültürel Miras Kavramının Sınıflandırılması

Kültürel miras, insan yapımı eserler (tablolar, çizimler, baskılar, mozaikler, heykeller), tarihi anıtlar ve binaların yanı sıra arkeolojik alanlar olarak ifade edilmektedir. Ancak kültürel miras kavramı bundan daha kapsamlıdır. Zamanla insan yaratıcılığının ve ifadesinin her türünü yani fotoğrafları, belgeleri, kitapları ve el yazmalarını, aletleri, bireysel nesne ve koleksiyonları

kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Günümüzde kültürel miras kavramı kasabalar, su altında kalan şehirler ve doğal çevre olarak da değerlendirilir.

Kültürel miras, yalnızca görülen ve dokunulan somut nesnelere sınırlı değildir. Bu mirasın oluşumuna katkı sağlayan soyut değerler de mevcuttur. Bir toplum içinde nesilden nesile geçen gelenekler, sözlü tarih, performans sanatları, toplumdaki uygulamalar, geleneksel zanaatkarlık, tasvirler, törenler, bilgi birikimi ve yetenekler soyut değerlere örnektir. (www.tr.khanacademy.org).Günümüzde kültürel miras sınıflandırması, UNESCO, ICOMOS ve benzeri kurum ve organizasyonların yasa ve yönergelerinde şu şekilde ifade edilmektedir (İsmep, 2014; Aktaran: Doğan, Erduran Nemutlu, 2018).

- 1- Somut Kültürel Miras; taşınır kültürel miras ve taşınmaz kültürel miras olarak ikiye ayrılmaktadır.
- 2- Su Altı Kültürel Mirası (batıklar, sualtı kalıntı ve kentleri)
- 3- Somut Olmayan Kültürel Miras (sözlü gelenekler, ritüeller vb.)
- 4- Doğal Miras (doğal sitler, kültürel peyzajlar vb.)

Bazı kaynaklarda ise kültürel miras sınıflandırılması, genel ifade olarak kültürel miras ve doğal miras olarak ikiye ayrılırken kültürel miras kendi içerisinde somut kültürel miras ve somut olmayan kültürel miras şeklinde ifade edilmektedir. Somut kültürel miras ise taşınır ve taşınmaz kültürel miras olarak belirtilmektedir (Aslan ve Ardemagni, 2006; Aktaran Güneş ve Alagöz, 2018).Kültürel miras, sınıflandırması doğal kültürel miras, somut ve somut olmayan kültürel miras, taşınabilir ve taşınamayan kültürel miras olarak da belirtilmektedir(Mercan, Kazancı, 2019).

Somut Olmayan Kültürel Miras

Somut olmayan kültürel miras, insanların günlük yaşamlarının bir parçası olarak uyguladıkları kültürdür. Kültürün somut olmayan nesnelere; inançlar, resimler, anıtlar, kitaplar veya eserlerdir (Kurin, 2004: 67).

Somut olmayan kültürel miras alanları şunlardır(www.karabuk.ktb.gov.tr):

- a) Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar (destanlar, efsaneler, halk hikâyeleri, atasözleri, masallar, fıkralar vb.),
- b) Gösteri sanatları (karagöz, meddah, kukla, halk tiyatrosu vb.),
- c) Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler (nişan, düğün, doğum, nevrüz, vb.

kutlamalar),

d) Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar (geleneksel yemekler, halk hekimliği, halk takvimi, halk meteorolojisi vb.),

e) El sanatları geleneği (dokumacılık, nazar boncuğu, telkâri, bakırcılık, halk mimarisi)

Somut olmayan kültürel miras, toplulukların, grupların, kişilerin kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, anlatımlar, bilgi ve becerilerin yanı sıra bunlara ilişkin araç-gereç ve kültürel mekanlardır. Somut olmayan kültürel miras nesilden nesle aktarılır. Bu sayede kimlik ve devamlılık duygusu vererek kültürel çeşitliliğe katkıda bulunmuş olur (Mercan, Kazancı, 2019).

Somut Olan Kültürel Miras

Somut olan kültürel miras, elle tutulan, gözle görülen sanat değeri niteliğindeki varlıklardır. Daha çok müzelerdeki eserler (heykeltıraş, resim, minyatür, hediyeleş eşya vb.) kategorisinde yer alan varlıklardır. Çanakkale de somut kültürel miras açısından zengin bir bölge konumundadır. Somut olan kültürel miras aynı zamanda taşınır ve taşınmaz olarak da ikiye ayrılmaktadır (Tombul,2015).

Doğal Miras

UNESCO tarafından, doğal miras olarak kabul edilen alanlar belirtildiği gibidir (whc.unesco.org):

1) Estetik veya bilimsel açıdan, evrensel değere sahip fiziksel ve biyolojik oluşumlar veya bu oluşum gruplarından oluşan doğal özellikler,

2)Bilim veya koruma açısından olağanüstü evrensel değere sahip tehdit altındaki hayvan türlerinin ve bitkilerinin yaşam alanını oluşturan jeolojik ve fizyografik oluşumlar,

3)Bilim, koruma veya doğal güzellik açısından olağanüstü evrensel değere sahip doğal alanlar

2019 yılı itibariyle Dünya genelinde UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kayıtlı 1121 kültürel ve doğal varlık bulunmaktadır. Bunlardan 213 tanesi doğal miras kategorisinde 39 tanesi ise karma (kültürel/doğal) varlık kategorisindedir (www.kvmgm.ktb.gov.tr).

Su Altı Kültürel Mirası

Su altı kültürel mirası, su altında bulunan terk edilmiş yapılar ve kalıntılardır. Doğal yapıda ve birtakım olaylar nedeniyle su altına sürüklenmiş olan varlıklar olarak nitelendirilmektedir. Su

altında kalmış yerleşme ve yapılar, batıklar, batık alanları ve bunların arkeolojik içerikleri ile doğal çevreleri bu kapsamda ele alınır (www.icomos.org.tr).

Kültürel Mirası Korumanın Önemi

Kültürel miras sadece kültürel nesnelere veya geçmişten gelen geleneklerden ibaret değildir. Aynı zamanda bir seçim yapma süreci olarak değerlendirilmektedir. Kültürel ve siyasi nedenlerle, gelecek nesillere aktarılabilen veya aktarılamayacak olan değerler topluma yön vermektedir. Bütün toplumlar dünya kültürüne katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle kültürel mirası korumak oldukça önemlidir (www.tr.khanacademy.org).

Kültürel Mirasın Turizme Yönelik Amaçları

Kültürel miras, toplumdan topluma aktarılan değerlerdir. Somut kültürel miras (taşınır, taşınmaz), somut olmayan kültürel miras, su altı kültürel mirası ve doğal miras olarak dörde ayrılmaktadır. Kültürel miras bileşenleri, toplumların kimliğini oluşturarak toplumlara özgü değerleri nesilden nesle aktarmaktadır. Kültürel mirasın, turizm amaçlı kullanımında sosyal yapı ve ekonomi üzerine büyük etkileri bulunmaktadır. Toplumsal yaşam içinde insanlar farklı kültürel öğeleri taşımakta, sosyal ilişkiler geliştirmekte ve yaşam biçimlerini farklı kültürler ile buluşturmaktadır. Ekonomik anlamda ise ülkelerin gelişmişlik düzeyini olumlu yönde etkilemesi ve yöre halkına yeni istihdam imkânları sağlaması açısından önemli nitelik taşımaktadır (Halaç, Benzer, 2019).

Çanakkale'nin Kültürel Mirası

Çanakkale gerek konumu gerek tarihi açısından turizm ve kültürel miras açısından oldukça önemlidir. Özellikle Çanakkale Savaşı'na yönelik müzeler, kalıntılar, kaleler bu açıdan zenginlik oluşturmaktadır. Birçok yerli ve yabancı turist 'Şehitlik Abidesini' görmek için ziyaret gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda kültürel miras değerleri; Çanakkale Şehitliği, Aynalı Çarşı, Truva Antik Kenti, Parion Antik Kenti, Çimenlik Kalesi, Kilitbahir Kalesi, Assos Antik Kenti, Morto Koyu, Tekke Koyu, AnzakKoyu, Bozcaada Kalesi, Çanakkale Deniz Müzesi, Çanakkale Saat Kulesi, Çanakkale Arkeoloji Müzesi'dir (www.sözcü.com.tr).

- **Çanakkale Şehitlik Abidesi**

Çanakkale Şehitlik Abidesi, Gelibolu Yarımadasının Hisarlık Tepesi'nde yer alır. 1954 yılında temeli atılan ve 1960 yılında ziyarete açılan Çanakkale Şehitlik Abidesi'nin, 2004 yılında sembolik şehitlik ve tören alanında

değişimi yapılmıştır. Şehitlik Abidesi, 2007 yılında ise son şeklini almıştır. Abidenin tavanında mozaikten bir Türk Bayrağı da yer almaktadır (Tombul,2015).

- **Aynalı Çarşı**

130 yıllık Aynalı Çarşı, orijinal kapısı ve kitabesiyle kentin en eski alışveriş merkezi olarak oldukça ilgi çekmektedir. Çarşının kırmızı taştan yapılmış kapısı kemerlidir. Kemerin kilit taşı kabartma çiçek desenleriyle süslenmiştir. Kemerin üstünde yer alan kitabe, çarşı hakkında bilgi vermektedir. Çanakkale'ye özgü hediyelik eşya, seramik, minyatür, tesbih, yağlı boya savaş tasvirleri Aynalı Çarşı'da satışa sunulmaktadır (Çanakkale Valiliği).

- **Troia Antik Kenti**

1998 yılında Dünya Kültür Miras Listesi'ne alınmış arkeolojik bir bölge olan Troia Antik Kenti mitolojilerin şehri olarak bilinir. Homeros'un İlyada Destanı'nda bahsedilen Troia Savaşı'nın yapıldığı yer olarak bilinir. Çanakkale İntepe beldesinde yer alan Troia Antik Kenti M.Ö. 3000 yılına kadar uzanan tarihi geçmişi ile dünyanın en ünlü arkeolojik alanlarından biridir. Eteklerinde Troia'nın kurulduğu Kaz Dağı, Troia Savaşı'nın da nedeni olan Dünya'nın ilk güzellik yarışmasının yapıldığı yer olarak bilinmektedir. Troia'da 1871 yılından beri yapılan kazılar, kentin tarih boyunca defalarca kurulup yıkıldığını ortaya koymuştur. Dokuz kent katmanının yanında kırk iki yapı katı ortaya çıkarılmıştır. İleriki yıllarda devam eden kazılarda tiyatro, hamamlar gibi son derece gelişmiş kanalizasyon sistemi bulunmuştur (www.kulturportalı.com).

- **Parion Antik Kenti**

Parion Antik Kenti, Biga ilçesi Balıkçeşme bucağına bağlı Kemer köyünün 1 km doğusunda, Kemer Kalesi mevkiinde yer almaktadır. Parion Antik Kenti'nin önemi, korunaklı ve iyi durumdaki iki limanından kaynaklanır. Kentin etrafında 7 km'yi aşkın sur yapısı da bulunmaktadır. Surlarda ki üç taş kule kısmen korunarak günümüze ulaşmıştır. Ayrıca kentte Apollon Tapınağı yer almaktadır ve kentin bazı sikkelerine Apollon resmedilmiştir (www.belgeseltarih.com).

- **Hamidiye Tabyası**

Hamidiye Tabyası, Çanakkale kent merkezinde Barbaros Mahallesi'nde bulunur. Sultan 2. Abdülhamid tarafından boğazın güvenliği için 1892 yılında yaptırılmıştır. Hamidiye Tabyasında, 10 adet bonet yapısı ve bunların arasında konumlanan 9 adet top atış alanı bulunmaktadır (Tombul,2015).

- **Çimenlik Kalesi**

Çimenlik Kalesi, Kilitbahir Kalesi ile boğazın en dar yerinde (1253 metre) 1461-1462 yıllarında Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Kale, iç ve dış surları olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Kalenin giriş kısmında 15 m yüksekliğinde yumak biçiminde bir kule mevcuttur. Çanakkale'nin varoluş nedeni olarak görülen Çimenlik Kalesi, eski adıyla Kale-i Sultaniye ismiyle de bilinir. Deniz Müzesinin bir bölümünün hizmet verildiği kale günümüzde halka açık müze olarak kullanılmaktadır (Tombul,2015).

- **Kilitbahir Kalesi**

Kilitbahir Kalesi, 1462 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından, İstanbul'un güvenliği için yaptırılmıştır. Birinci Dünya Savaşında kullanılan kalenin ismi "Denizin Kilidi" anlamına gelen Kilid-ül Bahir'dir. Kalenin havadan görünümü yonca yaprağına benzemektedir. Kalenin mimari oluşumu diğer Osmanlı kaleleri arasında farklı bir öneme sahiptir (www.catab.ktb.gov.tr).

- **Seddülbahir Kalesi**

1659 yılında Çanakkale Boğazı'nın Avrupa Yakasında yer alan Seddülbahir Kalesi "Denizin Seddi" olarak da bilinir. Seddülbahir Kalesi 1660'larda Osmanlı ordusunun boğaz savunmasında önemli bir role sahip olmuştur (Çanakkale Valiliği).

- **Assos Antik Kenti**

Assos Antik Kentinin tarihçesi M.Ö. 6.yy. kadar gitmektedir. Kent, sönmüş volkanik bir tepe üzerine, andezit kayalıkları arasına, denizden 236 m yüksekliğe kurulmuştur. Behramkale Köyü ile iç içe olan Assos'un etrafında bol bulunan andezit taşı kentin inşasında kullanılmıştır. Arkeolojik kazı ilk kez 1881-1883 yıllarında Amerikalı bir arkeoloji grubu tarafından yapılmıştır.

1981’de başlayan kazı ile ilk olarak, nekropol (mezarlık), ortaya çıkarılmıştır. Kentin içinde surlar, Nekropol, Athena Tapınağı, Amfitiyatro, Agora, Gymnasium yer almaktadır (www.assosrehberim.com).

- **Bozcaada Kalesi**

Venedik, Bizanslılar ve Ceneviz döneminden beri kullanıldığı bilinen Bozcaada Kalesi, Bozcaada ile ilgili etnografik ve tarihi eserlerin sergilendiği sergi mekânını bünyesinde taşımaktadır. Kalenin kim tarafından yapıldığı bilinmemekle birlikte, kalenin ana kapısındaki tamir kitabesinden 1816 yılında 2. Mahmut döneminde kalenin tekrar inşa edildiği anlaşılmaktadır (Çanakkale Valiliği).

- **Çanakkale Deniz Müzesi**

Çanakkale Savaşı’nın 67. Yılında 18 Mart 1982 tarihinde, açılan Çanakkale Boğaz Komutanlığı Müzesi, Çimenlik Kalesi bünyesinde yer almaktadır. Müzede savaş alanlarında yüzey araştırması yapılarak, köyler taranarak bağışlanan ve toplanan objeler sergilenmektedir. Müze içerisinde, büyük çoğunluğu top olmak üzere Çanakkale Savaşı’nda kullanılan birçok silah ve askeri obje yer almaktadır. Müzede sergileme, lojman binasında, Çimenlik Kalesi’nin içinde yer alan Nusrat Mayın Gemisi’nde ve bahçede yapılmaktadır (Çanakkale Valiliği).

- **Çanakkale Saat Kulesi**

Çanakkale Saat Kulesi, Sultan 2. Abdülhamid döneminde 1897-1898’de İtalyan Konsolosu Emilia Vitalis tarafından yaptırılmıştır. Çanakkale Saat Kulesi kare planlı, yükseldikçe daralan dört kattan oluşmaktadır. Kesme taştan yapılmış olan kule bir balkon, üç silme ile dört bölüme ayrılmıştır. Çanakkale Saat Kulesi, iskeleden çarşıya giden yol üzerinde olmasından dolayı ziyaretçiler tarafından ilgi görmektedir. Buna ek olarak kule 2010 yılında restore edilmiş meydan ve çevresi de düzenlenmiştir (Çanakkale Valiliği).

- **Çanakkale Arkeoloji Müzesi**

Çanakkale’de müzecilik faaliyetleri Atatürk zamanında 1936’da Zafer Meydanında tarihi mermer ve taş eserler toplanması ile başlamıştır. 1965

yılında ise yine aynı meydana bulunan kilisenin ek binasında Müze Müdürlüğü kurulmuştur. 19.yy. sonlarında Çanakkale'nin birçok antik kentinde kazı yapılarak bulunan eserlerin çoğu yurt dışına çıkarılmış, çok az bir kısmı Türkiye'de kalan Frank Calvert'in koleksiyonunun bir bölümü de Çanakkale Müzesine devredilmiştir. Ayrıca Troia'da 1932-1938 yılları arasında üçüncü dönem kazılarını yapan Carl Blegen'in Troia eserlerinden bir kısmının da Çanakkale'ye getirilmesiyle müzenin koleksiyonu oluşmaya başlamıştır. 1959 yılında Dardanos Tümülüsü'nde ortaya çıkan zengin buluntular Çanakkale tarihinin Troia'dan sonra en önemli keşiflerinden biri olmuştur. Dardanos Tümülüsü'nde ve Bozcaada'da, Tenedos Antik Kentinin nekropolünde ortaya çıkan önemli buluntular sonucu bugünkü müze binası planlanmıştır. Yeni müzenin 1984 yılında yapımı tamamlanmış ve müze hizmete açılmıştır. Çanakkale Müzesi'nde; Çanakkale'de bulunan antik kentlerden ve bu kentlerin çevrelerinden gelen eserler kronolojik sıra gözetilerek sergilenmektedir. Müzede 12.747 arkeolojik eser, 15.237 sikke ve 2.714 adet etnografik eser koruma altındadır (www.canakkale.ktb.gov.tr).

- **Çanakkale Seramik Müzesi**

Çanakkale Seramik Müzesi, 1904 yılında inşa edilmiştir. 2013 yılında hizmete açılan müze ayrıca er hamamı olarak da bilinmektedir (Çanakkale Valiliği).

Çanakkale Seramik Müzesinde geleneksel Çanakkale seramiklerinin üretim süreci hakkında bilgi verilmekte ve bu seramiklerin yeniden üretimi yapılarak sergilenmektedir. Müzenin mekân kurgusunda seramik kültürüyle birlikte hamam kültürü de hedeflenmiş ve bu hedef doğrultusunda grafik çözümlerin yanı sıra mimari okumalara olanak tanıyan transparan sergi üniteleri tasarıma dahil edilmiştir (www.canakkale.bel.tr).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kültürel miras, toplumların geçmişlerinden bugüne dek biriktirdikleri ve bize ulaştırdıkları değerler bütünüdür. Alternatif turizm çeşitlerinden biri olan kültürel miras turizmi, tarihi ve zengin değerleri bakımından düşünüldüğünde özellikle Çanakkale ili için önem taşımaktadır. Bu çalışma bu amaçla Çanakkale ilinin kültürel miras turizmindeki değerlerini ortaya koymak için yapılmıştır. Bu noktada aktarılacak istenen Çanakkale ilinin

değerlerinin yansıtılması ve kültürel miras açısından turizm gelişimine katkı sağlanmasıdır. Çanakkale ili birçok tarihi olaya şahit olma özelliği ve sahip olduğu değerler ile turizm gelişimine katkı sağlamaktadır. Kitle turizmi haricinde kültürel miras yönü ile turizm faaliyetlerinin gerçekleştirildiği Çanakkale'nin kültürel mirasının yeterli düzeyde korunması ve bu mirasa gerekli önemin verilmesi gerekmektedir. Bölgede turizm gelişimine doğrudan katkı sağlayan kültürel mirasın korunması ve sürekliliğinin sağlanması ile Çanakkale ilinin gelecekte de kültürel miras açısından turizm potansiyelinin devam edeceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Çanakkale Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını.

Erkan Güneş, Gürkan Alagöz, (2018), “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kültürel Miras Tutumları Üzerine Bir Araştırma”, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

Gizem Öksüz Kuşçuoğlu, Murat Taş (2017), “Sürdürülebilir Kültürel Miras Yönetimi”, *Yalvaç Akademi Dergisi*, 2(1):58-57.

Hicran Hanım Halaç, Merve Benzer (2019), “Küçük Yerleşim Yerlerinin Turizme Açılmasında Kültürel Mirasın Rota ile Kurgulanması”, *Geomatik*, 4(1):23-29.

Kültürel Mirasın Korunması İsmep Rehber Kitapları, (2014), İstanbul.

Musa Tombul, (2015), “Çanakkale Kültür Envanteri Arkeolojik Yerleşim Alanları ve Sanat Tarihi Yapıları.

Mücahit Yıldırım, (2017), “Kültürel Turizm ve Kültürel Mirası Koruma: Diyarbakır Hasan Paşa Hanı Örneği”, *Dicle Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mühendislik Dergisi*, 8(2):335-344.

Richard Kurin (2004), “Safeguarding Intangible Cultural Heritage In The 2003 UNESCO Convention: A critical appraisal.

Şefik Okan Mercan, Merve Kazancı, (2019), “Kültürel Değerlere Yönelik Destinasyon Seçimi: Çanakkale’ye Gelen Yerli Ziyaretçiler Üzerine Bir Araştırma” ,*Turizm Akademik Dergisi*, 115-125.

Zeliha Doğan, Füsün Erduran Nemutlu, (2018), “Kültürel Miras Olarak Tarımsal Peyzajın Önemi: Çanakkale Örneği” *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 161-168.

www.kulturportali.com Türkiye Kültür Portalı 02.03.2020

<https://karabuk.ktb.gov.tr/TR-195763/somut-olmayan-kulturel-miras-nedir.html> 28.02.2020

<https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44423/dunya-miras-listesi.html> 26.02.2020

<https://www.belgeseltarih.com/canakkalede-iki-antik-kent-assos-ve-parion/26.02.2020>

www.whc.unesco.org/en/conventiontext/26.02.2020

www.canakkale.bel.tr/tr/sayfa/icerik/0/0/1137/35920.02.2020

www.sehitlik.canakkale.com03.02.2020

www.icomos.org.tr29.01.2020

www.catab.ktb.gov.tr Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı 29.01.2020

www.assosrehberimbenim.com28.01.2020

www.canakkale.ktb.gov.tr Çanakkale İl Kültür ve Turizm Bakanlığı 28.01.2020

<https://tr.khanacademy.org/humanities/art-history-basics/beginners-art-history/a/what-is-cultural-heritage> 17.12.2019